

III.

A Vertugada-, vagy az első abrincs-szoknya-kor.

Az abrincs-szoknya igen régi találmány, s az uj-kor krinolinja nem egyéb, mint a régi abrincs-szoknyának feltámadása — a kor ízlése és igényei szerint módosítva.

A világtörténelem első abrincs-szoknya-korszaka Spanyolországból származik, holott a második és harmadik abrincs-szoknya-divat igazi párisi gyermek; — s mind a három világosan elárulja eredetének jellegét.

A XVI. század abrincs-szoknyája, tökéletes öszhangzatban áll a többi feszes, szűk, hegyes, befűzött, redőtlen, negélyezett spanyol viselettel. — Az abrincs-szoknya redőtlenül fészíté szét a ruhát lefelé harang-alakban, tökéletesen utánozva annak idomát. A XVIII. és XIX. század abrincs-szoknyái ellenben nem követelték a redőtlenséget, sőt inkább a felső ruhák dudorosán, gazdag redőzettel borultak nád- vagy aczél-állványukra.

A túlságos meztelenségek eltűntek, a nyakat széles, kerék fodor vette körül, s az ujjakat a vállnál vastag hurka környezé. A ruhaderék szorosan

simult a felső testhez, látni engedvén a termet idomait, mert a spanyol nők fölötté hiuk szép, teljes testidomaikra és termetükre.

De midőn a szoknya a feszes harangformát felvette, akkor a ruhaderekat elül a mellen felvágták s a hasadék széleit aztán drága gombsor díszíté, a felvágás által támadt hézag pedig csipkével lőn elfödve.

Az abrincs-szoknya maga sodronyból, vagy halháj-, vagy vasabrincsból állt; és a hölgy, a ki viselé, fölötté hasonlított egy megfordított serleghez vagy haranghoz. Az előbbi hasonlatot gyakorlatilag is felhasználták, s maig is léteznek még a XVI. századból való arany- vagy ezüst-serlegek, melyek, megfordítva, egy akkori abrincs-szoknyás hölgyet ábrázolnak.

Az abrincs-szoknyán kívül még párnákkal tömték ki a csipőket. Ezen divat azonban különböző időkben is szokásban volt, és a XVI. században nem csak a nők, de a férfiak is gyakorolták ezen torz-divatot, főleg Spanyolországban, — s a ki a divatok történetét tanulmányozza, valóban egyedül azon csodálkozik, hogy még soha nem volt divatban egy mesterségesen kitömött ékes púp a háton; azonban a mi nem volt, — lehet még a jövőben.

A kitömött csipőket illetőleg azt beszélte és irta az akkori gonosz világ, hogy Valois Margit királynő azért viselt párnát csipőin, mert abban zsebek voltak és minden zsebben egy doboz, meggyilkolt imádói egyikének szivével, — mert a királynő szeretetteljesen gondoskodék arról, hogy

sziveik haláluk után bebalzsamoztassanak. S onnan jött, hogy a királynő napról-napra vastagabb lett, s kénytelen volt mindig bővebb ruhát viselni; de miután termete úgy is idomtalan kezdett lenni, végre vasabrincokat varratott a szoknyákba, hogy ne csak felül, de alúl is széles legyen. Azt is hozzáteszik, hogy közönséges ajtón nem is férhetett be.

Majdnem valamennyi régibb írók és erkölcsbírák ugyanazon egy eszmének tulajdonítják az abrincs-szoknya feltalálását, s azon laza erkölcsű korban fölötte mohón kaptak egy olyan ruhadarabon, melynek természetellenes alakja és bősége nagyon kényelmes palástul szolgálhatott sok bűn és félrelépés eltitkolására.

Az abrincs-szoknya kortársa az uszály, melyet már 1220-ban ismertek, a mint akkori feljegyzések bizonyítják. A mainczi hajadonok hosszú uszályt huztak maguk után, midőn a templomba mentek, és nem sokat törődtek vele, hogy a pap a templomban ezen »pávafarkat« kárhoztatta és állította: « hogy ez az apró ördögök tánczterme, — és ha Isten szükségesnek találta volna, hogy az asszonynak ilyen pávafarka legyen, akkor azzal teremtetten volna. »

Egy másik krónika meg így szól:

»A legendákban is olvashatjuk, hogy egy szent az ő ájtatos szemeivel látta, miszerint az ördög ama hosszú pávafarkra ült, melyet a nők a földön huznak, és vigyorogva jókedvében, szánkázott ezen haszontalan, bűnös függeléken.«

Ugy látszik, régente az ördög nagy szerepet

játszott az uszályoknál; — mik szánkáznak és tánczolnak jelenleg a hölgyek uszályain, azt nem mondhatjuk meg egész bizonynyal, annyit azonban tudunk, hogy angyalok most sem ülnek rajta...

Különben a közép-korban mindenütt és mindenben szerepe volt az ördögnek; voltak is olyan sokféle ördögök, hogy a jámbor hívőknek minden hajszáluk (ha mindjárt parókát viseltek is) égnek állt, a sokféle ördögre gondolva: az iszákosság-, bugyogó-, gőg-, uszály-, erkölcstelenség-, telhetetlenség-, házasság-, cselédek-, fös vénység-, irígység-, szentek-, bűvészet-, vadászat-, nehéznyavalya-, pestis-, hiuság- stb. ördöge, — — egy egész theatrum diabolorum, s egyiket borzasztóbb alakban festették a másiknál. De a papoknak szükségök is volt arra a sok ördögre, hogy a hanyatló vallásosság mellett is fenntartsák erkölcsi befolyásukat. — (A jelenkorban már nem az ördöghöz, hanem a szentekhez fordulnak s azoknak segélyével remélik hatalmukat fenntartani.) Az ördög most már egészen kiment a divatból, s ha meg is jelenik olykor olykor, akkor szép uriember alakjában mutatja be magát valamely delnő salonjában; — most már az ördög is épen olyan divatarszlán — mint a többi. A gonosztól megszabadultunk ugyan, de — a gonoszok megmaradtak.
